

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАВЦА 3 1955 ГОДА

NO.42 (3210)

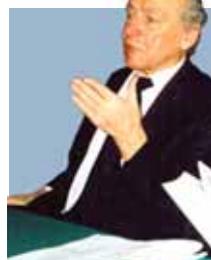
ЧАЦВЕР, 11 ЛІСТАПАДА, 2010

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

“Рагнеда”, “Янка”, “Чараўнік”...
Толькі ў Расію сёлета паступіць больш за тысячу тон насеннай бульбы беларускай селекцыі. Якія адметнасці ў новых гатункаў? **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Прызнанне прыйшло з гадамі
Прафесар Аляксандр Баршчэўскі, якому споўнілася 80 гадоў, вядомы і як вучоны, і як паэт **Стар. 4**

ПЕРСПЕКТИВЫ

Добрыя дарогі — гэта брэнд!

Сучасная аўтастрада, што пранізвае ўсю краіну з захаду на ўсход і называецца ў народзе “беларускім экватарам”, альбо Алімпійкай, будзе працаваць яшчэ больш інтэнсіўна

Іван Ждановіч

Кажуць, яшчэ ў пару Вялікага Княства Літоўскага дарогу гэтую, што вяла з Захаду на Масковію, называлі галоўным трактам. Цяпер, вандруючы па ёй і час ад часу збочваючы, можна вельмі шмат цікавага даведацца пра гісторыю, культуру Беларусі, пабачыць дзясяткі знакавых турыстычных аб’ектаў накіраваных у Брэст, Мінск, Нясвіжскага палаца-паркавага комплексу, родных мясцін Якуба Коласа... Ды і сама дарога ўжо — як нацыянальная каштоўнасць. Гэта частка нашай мінуўшчыны і, вядома ж, шлях у будучыню. Дарэчы, варта нагадаць, што ў трасе сёлета своеасаблівы юбілей: адну са сваіх вядомых у народзе назваў даўні шлях атрымаў за тое, што капітальна рэканструяваўся і аднаўляўся хуткімі тэмпамі трыццаць гадоў таму — да маскоўскай Алімпіяды-80. Па Алімпійцы, якая цяпер на ўсіх атласах і картах GPS-навігатораў пазначана як траса М1/Е30, і кацілі потым у Маскву ды ў Мінск — на стадыёне “Дынама” таксама праходзіла частка алімпійскіх спарборніцтваў — госці з Захаду.

Трыццаць гадоў мінула, ды і

сёння добрыя ўражанні пра Беларусь для многіх замежных гасцей таксама пачынаюцца з дагледжаных дарог. Мы прывыклі, што іх хваляць. І шчырыя словы расійскіх, украінскіх аўтападарожнікаў у інтэрнэце накіраваны ў Беларусь, адразу ж адчуў розніцу ў якасці дарогі: на жаль, у нас такога добрага палатна амаль не сустранеш — нас не здзіўляюць. Мінутым летам, праўда, я пачуў ад земляка, які прыехаў на “Жыгулях” з Талыяці ў Мінск праз Маскву: “А дарогі вашы небяспечныя для прытомле-

нага вадзіцеля...” На маё здзіўленне з усмешкай дадаў: на расійскіх выбойны ўвесь час падбадзёрваюць таго, хто за рулём, а на роўных беларускіх і задрамаць нядоўга...

Звернемся, аднак, да фактаў. На ўтрыманне трасы ва ўзорным парадку выдзяляюцца значныя сродкі, на тэрыторыі Беларусі яе абслугоўваюць больш за дзясятка дарожна-эксплуатацыйных і іншых упраўленняў прадпрыемства “Белаўтастрада”. Яно спецыяльна і было створана ў 1994-м, каб мадэрнізаваць больш чым 600-кіламетровы беларускі ўчастак трасы,

прывесці яго ў адпаведнасць з еўрастандартамі. Між іншым, на тэрыторыі Беларусі аўтастрада (аўтабан) пачынаецца з Брэста, і кіламетровыя слупкі паказваюць адлегласць ад ці да яго. Многія з замежнікаў, якія выбіраюцца ў дарогу, ведаюць, што праезд па Алімпійцы платны. Заўважым, што беларускія легкавікі ездзяць па трасе бясплатна, расійскія вадзіцелі плацяць за камфорт па сутнасці сімвалічныя паўеўра, з іншых краін — да двух еўра. І нават для самых велікагрузных аўтамабіляў кошт праезду не перавышае 15 еўра. **→ Стар. 2**

Больш за 600 кіламетраў зручнага руху

Аўтастрада Брэст – Мінск – граніца Расіі працуе днём і ноччу

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

“Вечны вандроўнік” у Берліне

Язэп Драздовіч і яго творчая спадчына пераўтварыліся ў сучасны мастацкі твор, які пабачылі тысячы глядачоў з усяго свету

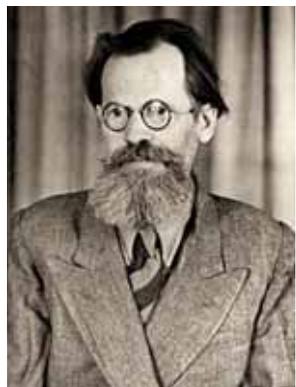
Юрась Нястомны

А ці ведаеце вы, што з кастрычніка ў Берліне праходзіць выстава “Вечны вандроўнік Язэп Драздовіч і ягоныя сябры”? Калі б раней мне казалі, што такое можа здарыцца, і я б не паверыў, ды час вымагае

смелых ідэй. Галоўны завадатар праекта — беларускі мастак Аляксандр Родзін, які працуе ў берлінскім арт-цэнтры “Тахелес”. Такую назву, дарэчы, часткова знесены будынак набыў у 1990-м — у перакладзе з ідзіш яна азначае “гаварыць шчыра, выяўляць некаму

сваё меркаванне, тлумачыць”. Цяпер пад яго дахам ствараць людзі больш чым з 30 краін, гэта месца правядзення розных выстаў, інсталяцый, тэатральных пастацовак. “Тахелес” лічыцца адной са славатасцяў “маладзёжнага” Берліна, што год яго наведваюць каля

400 тысяч чалавек. Некалькі дзён у “Тахелесе” ладзілі экспазіцыю, разам з А. Родзіным працавалі вядомы ўдзельнік перфомансаў Зміцер Юркевіч, навуковы супрацоўнік музея-запаведніка “Заслаўе” Юрась Малаш і некалькі добраахвотнікаў. **→ Стар. 4**

Язэп Драздовіч. 1950 год

Права выбару

За межамі Беларусі будзе створана 44 участкі для галасавання на выбарах Прэзідэнта, якія пройдуць 19 снежня

У параўнанні з прэзідэнцкімі выбарамі 2006 года, як паведаміў сакратар Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў Мікалай Лазавік, колькасць участкаў павялічылася з 41 да 44.

Геаграфія краін, дзе беларускія грамадзяне змогуць прагаласаваць на выбарах кіраўніка дзяржавы, вельмі шырокая. Па адным выбарчым участку будзе працаваць у 28 краінах, па два — у Германіі, Кітаі, ЗША і Латвіі, па чатыры — на тэрыторыі Польшчы і Расіі. Найбольшая колькасць выбарчых участкаў будзе створана, вядома ж, менавіта ў тых краінах, дзе пражывае найбольш нашых суайчыннікаў, грамадзян з беларускімі пашпартамі.

Прагаласаваць за мяжой змогуць усе грамадзяне Беларусі, якія знаходзяцца на тэрыторыі замежных дзяржаў на момант прэзідэнцкіх выбараў. Арганізацыя і правядзенне галасавання будзе ўскладзена на кіраўнікоў беларускіх дыпламатычных місій і консульстваў, што знаходзяцца за мяжой.

Акрамя саміх участкаў, фарміруюцца і ўчастковыя камісіі, вылучаюцца і прадстаўнікі ў іх склад. У Беларусі, нагадаем, у кожную з іх могуць уваходзіць ад 5 да 19 чалавек. Для выбарчых камісій за мяжой, аднак, зроблена выключэнне: у іх складзе можа быць менш за 5 чалавек.

У фокусе

- **Месца для экспазіцыі**
У Вільнюсе праходзіць фотавыстава пра Нацыянальную бібліятэку Беларусі **Стар. 2**
- **Цяпло восеньскіх сустрэч**
Лістападаўскія беларуска-казахстанскія навукова-практычныя канферэнцыі становяцца добрай традыцыяй **Стар. 2**
- **Зорны дуэт**
Ксенія Сітнік заспявае на адкрыцці дзіцячага “Еўрабачання-2010” разам з Аляксеем Жыгалковічам **Стар. 4**
- **Удзячнасць роду**
На Дзяды, у Дзмітраўскую бацькоўскую суботу, памянаюць продкаў **Стар. 4**

СУПРАЦОЎНІЦТВА

“Рагнеда”, “Янка”, “Чараўнік”...

Толькі ў Расію сёлета паступіць больш за тысячу тон насеннай бульбы беларускай селекцыі. Якія адметнасці ў новых гатункаў?

Максім Віневіч

Пастаўкі будуць весціся ў Ніжагородскую і Маскоўскую вобласці, Маскву, Рэспубліку Татарстан. Прычым расіяне атрымаюць як традыцыйныя, ужо вядомыя там беларускія гатункі, так і новыя. Як удакладніў намеснік гендырэктара Навукова-практычнага цэнтра па бульбаходстве і гароднінаводстве Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Іван Калядка, НППЦ паставіць сёлета ў Расію больш за тысячу тон насеннай бульбы лепшых гатункаў беларускай селекцыі. Паводле падпісанага кантракта ўжо ідзе і пастаўка 220 тон харчовай бульбы ў Крым. Усяго ж на доследных палях Навукова-практычнага цэнтра пад бульбу было занята 300 гектараў, сабрана больш за пяць тысяч тон бульбы, у сярэд-

нім з кожнага гектара — па 285 цэнтнераў.

Рэалізацыя часткі насення і харчовай бульбы — гэта магчымаць цэнтра зарабляць грошы, набываць неабходнае абсталяванне для навуковых доследаў. Штогод па 700 тон высакаякаснай бульбы-насенкі прадаецца на тэрыторыі цэнтра, у мястэчку Самахвалавічы пад Мінскам, вяскоўцам, дачнікам і ўсім, хто жадае мець гарантаваны ўраджай. Цяпер, адзначае Іван Калядка, ёсць вялікі попыт на гатункі “Чараўнік”, “Янка” і “Акцэнт”, прычым у кожнага з іх — свае плюсы. Скажам, у “Чараўніка” паніжанае ўтрыманне цукраў, што вельмі важна для перапрацоўкі, шмат крухмалу — да 22 працэнтаў. Гатункаў “Янка” добра захоўваецца, устойлівы да хвароб. Не адолеюць яны і позні “Акцэнт”. Да таго ж, звяртае ўва-

Сёлета на беларускую бульбу добры попыт

гу вучоны, усе тры гатункі вельмі смачныя. Асаблівай увагі, на яго думку, заслугоўвае “Універсал”, прызначаны для перапрацоўкі ў чыпсы і сухое пюрэ. У ім шмат крухмалу, і ўраджайнасць салідная — да 600 цэнтнераў з гектара. Нямаюць добрых якасцяў і ў новага гатунку “Рагнеда”, які плануецца ўключыць у Дзяржрэстр у 2011 годзе. Яго ураджайнасць дасягае 760 цэнтнераў, ён устойлівы да хвароб і добра захоўваецца.

Іван Калядка паведаміў: цяпер у краіне больш за 80 працэнтаў

плошчаў, адведзеных пад бульбу, займаюць гатункамі, створанымі беларускімі навукоўцамі. Плён іх працы запатрабаваны і за мяжой: 26 гатункаў раяніраваны ў Расіі, з іх 16 абаронены патэнтамі. Па тры гатункі беларускай бульбы занесены ў Дзяржрэстры Кітая і Узбекістана, два — Арменіі, па адным — Латвіі і Украіны. А вядомы гатункаў “Здабытак”, або “Магнат”, з 2008 года занесены ў рэстр краін Еўрасаюза, дзе ім зацікавіліся з-за высокага, да 26 працэнтаў, утрымання крухмалу.

ПЕРСПЕКТЫВЫ

Добрыя дарогі — гэта брэнд!

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Здавалася б, кошты невялікія, ды паток аўтамабіляў бесперапынны. Нядаўна стала вядома: сёлета толькі за восем месяцаў за праезд па аўтадарозе М1/Е30 дарожнікі назбіралі звыш 20 мільёнаў долараў. А значыць, ёсць сродкі на тое, каб і надалей праезд па ёй для вадзіцеляў быў хуткім, зручным, камфортным. Пра тое ж, што Алімпійцы, як і іншым аўтаатрасам Беларусі ў далейшым прыйдзе працаваць з яшчэ большай нагрузкай і аддачай, гаварылася на нядаўнім пасяджэнні Прэзідыума Савета міністраў. Разглядаўся праект Дзяржпраграмы развіцця транзітнага патэнцыялу Беларусі на бліжэйшыя пяць гадоў. Наша краіна мае намер да 2015-га больш чым у паўтара раза павялічыць прыбыткі ад транзіту, у тым ліку і па аўтаатрасах. Для гэтага развіццё атрымае транзітная інфраструктура, пашырыцца сфера прымянення інавацый. Мы, дарэчы, пісалі ўжо пра выкарыстанне касмічных тэхналогій у падтрыманні бяспечнага і дынамічнага руху па Брэст-Маскоўскай шашы. Пры ёй будуць стварацца транспартна-лагістычныя цэнтры, запрацуюць і новыя інфармацыйныя тэхналогіі пагранкантролю пры перасячэнні мяжы.

Пра тое, што дзяржава мае намер шмат сродкаў укладваць у дарожнае будаўніцтва, гаварыў і Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка, кантралюючы ход работ на аб’яздной дарозе вакол Белаавежскай пушчы. Між іншым яе агульная працягласць складзе 185 кіламетраў, а будаўніцтва завершыцца ў наступным годзе.

Даведка ГР. Агульная працягласць аўтадарог Беларусі складае 83 тысячы кіламетраў, з іх 72 тысячы — з цвёрдым пакрыццём. У адпаведнасці з праграмай “Дарогі Беларусі” запланавана да 2015 года зрабіць чатырохпалосны рух ад Мінска да ўсіх абласных цэнтраў, у першую чаргу будзе рэканструявацца дарога да Бабруйска і далей на Гомель, потым — Магілёўская траса, далей — Віцебская і Гродзенская.

СЯБРЫ

Цяпло восеньскіх сустрэч

Лістападаўская беларуска-казахстанская навукова-практычная канферэнцыя становіцца добрай традыцыяй

Іван Ждановіч

Сёлетняя канферэнцыя, трэцяя па ліку, прысвечалася праблемам нацыянальнай згоды. Вучоныя, выкладчыкі, студэнты, прадстаўнікі пазольства Беларусі ў Казахстане разважалі пра тое, як захоўваць і развіваць у грамадскай супольнасці лепшыя, уласцівыя абодвум народам традыцыі ўзаемапавагі, даверу, талерантнасці.

Прафесар Альміра Наурызбаева на канферэнцыі ў Мінску

У ліку актыўных удзельніц форумаў — філосаф, прафесар Казахскага ўніверсітэта міжнародных адносін і сутветных моваў Альміра Наурызбаева. “У Мінск прыйджаю заўсёды з радасцю, — гаворыць яна, — я культуралаг, і культура народаў мяне вельмі цікавіць. Пра Мінск я раней шмат чула, ведала пра моцную мясцовую філасофскую

навуковую школу, і вось ёсць магчымаць тут быць. Мне ўвогуле цікава пабачыць Беларусь на свае вочы. А такія стасункі, як на канферэнцыі, у яе кулуарах, даюць добры зарад аптымізму. Дарэчы, сувязі між беларускім і казахскім народам вельмі даўнія, пра гэта сведчыць і глыбокі агляд “Слова пра паход Ігаравы”, які зрабіў казахстанскі даследчык, пісьменнік Алжас Сулейменаў у кнізе “Аз і я”.

І сёння гэты гістарычны помнік, аўтарства якога некаторыя прыпісваюць Кірылу Тураўскаму, — крыніца навуковых дыскусій. У кнізе “Аз і я” цікавы тэксталагічны аналіз, адноўлены гістарычны фон, на якім адбываліся падзеі векапомнага паходу. З кнігі вынікае: нашы продкі ўжо ў тыя далёкія часы не былі ворагамі. Больш за тое, даслед-

чык знайшоў сведчанні таго, як полаўцы (жыхары Поля, ці Вялікага стэпу) і русічы супрацоўнічалі. “Увогуле ж нашы продкі-качэўнікі не прыходзілі на Русь няпрошана, а толькі калі была неабходнасць дапамагчы ў вырашэнні нейкай княжацкай міжусобицы”, — лічыць прафесар. На жаль, прадаўжае Альміра Наурызбаева, традыцыя фарміравання гістарычных ведаў заснавана на перамогах адных і паражэннях другіх народаў. І такая гісторыя прамое і войнаў трохі дэфармуе нашу свядомасць, мы пачынаем падзяляць свет, людзей на сваіх і чужых. А калі глядзець на гісторыю праз прызму культурных узаемасувязяў, то ў нас усюды будуць сябры. Безумоўна, такія сувязі цяжэй адсочваць. Трэба пакапацца ў культуры. Цяпер ужо мала казаць “давайце сябраваць” — трэба шукаць і знаходзіць канкрэтныя факты ў пацвярджэнне нашай шматвекавай дружбы.

Як казалі і сёлетні, і папярэднія форуму, такія беларуска-казахстанскія сустрэчы вельмі перспектыўныя. Пасля іх з’яўляюцца новыя праекты супрацоўніцтва, наперадзе і агульныя даследаванні па гісторыі казахстанска-беларускіх дачыненняў.

Месца для экспазіцыі

Алена Юрківічэне

У Вільнюсе праходзіць фотавыстава пра Нацыянальную бібліятэку Беларусі

Перасовачная фотавыстава “Нацыянальная бібліятэка Беларусі” прапінсавана ў дзяржаўнай літоўскай школе імя Францыска Скарыны, выкладанне ў якой вядзецца на беларускай мове. Работы вядомых беларускіх фотамастакоў распаўсюджаюць гледачам пра ўнікальны архітэктурны і сацыякультурны аб’ект сталіцы Беларусі.

Фотавыстава ўжо пабывала ў Варшаве, Рызе, пасля закрыцця экспазіцыі ў Вільнюсе яна пераедзе ў Талін, а затым — у Швецыю, Нарвегію, Данію, Германію. “Гэта добрая магчымаць на прыкладзе Нацыянальнай бібліятэкі паказаць, што сёння робіцца ў сацыяльнай сферы ў Беларусі, — скажаў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Літве Уладзімір Дражын. — Думаю, што на постсавецкай прасторы такія сацыякультурныя цэнтры — унікальная з’ява. Тут кожны жадаючы мае магчымаць папрацаваць над сабой, павышаючы эрудыцыю, свой адукацыйны ўзровень, папрацаваць над уласнымі праектамі. Я рады, што паміж Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі і Нацыянальнай бібліятэкай Літвы імя Марцінаса Мажвідаса існуюць цесныя кантакты. Прэзідэнт Літвы Даля Грыбаўскайтэ, якая пабывала пад час візіту ў Мінск у бібліятэцы, высока ацаніла яе як магутны сацыякультурны цэнтр”.

Адзін са здымкаў выставы

Паводле слоў паста, школа імя Францыска Скарыны — лепшае месца для такой экспазіцыі, таму што тут востра адчуваецца непарыўная сувязь часоў. На ўваходзе ў бібліятэку ў Мінску ўсталяваны помнік першадрукару Францыску Скарыне з Полацку, які друкаваў кнігі і ў Літве. Школа імя Францыска Скарыны ў Вільнюсе, якая дае адукацыю на беларускай мове, займае верхнія радкі ў рэйтынгу сталічных школ Літвы. Выставу змогуць наведаць не толькі настаўнікі, вучні і бацькі школьнікаў, але і прадстаўнікі беларускай дыяспары, госці школы.

Усяго ў экспазіцыі, якая распаўсюджае пра Нацыянальную бібліятэку Беларусі, прадстаўлена 25 работ вядомых беларускіх фотамастакоў: Анатоля Дрыбаса, Лолія Македонскага, Віктара Суглоба, Сяргея Плытквіча, Аляксандра Жарнасека, Валерыя Харчанкі.

Гэта цяпер можна ў адзін дзень абярнуцца, выправіўшыся з Мінска ў Слуцк. І справу патрэбную паспець вырашыць, і яшчэ па горадзе часу хопіць прагуляцца. А на пачатку мінулага стагоддзя... Вось што піша сваёй жонцы 3 ліпеня 1923 года Якуб Колас, які патрапіў у Слуцк выкладчыкам настаўніцкіх курсаў: "...Прыехаўшы на станцыю, я запытаў у насільшчыка, калі з Асіповіч ідзе машына на Слуцк. А ён мне адказаў: — У сераду. — Я аж прысеў. "Ну што ж, — думаю, — не варочацца ж мне назад. Пасяджу два дні ў Асіповічах". Аж выйшла так, што ў Мінску я сеў а 12 гадзіне, а ў Слуцк прыехаў у дзве гадзіны дня назаўтра, прычым з вагона не вылазіў — ехаў без перасадкі. Увесь час стаяў каля акна і назіраў".

Знічкі Айчыны

Алесь Карлюкевіч

Нам жа сапраўды дабрацца ў Слуцк шмат прасцей. Не трэба і круг рабіць праз Асіповічы і Старыя Дарогі. А якім быў некалі, у мінулыя дзесяцігоддзі, Слуцк, нам дапамогуць уявіць старыя паштоўкі. Увогуле старажытнаму гораду пашчасціла на выявы. Яны — не толькі фатаграфічнага паходжання. У розныя стагоддзі ў Слуцку, на Случчыне працавала шмат мастакоў. Адны нарадзіліся ў гэтай старонцы. Другія, аднойчы патрапіўшы ў Слуцк, назаўжды прывязваліся да горада. І, як маглі, улаўлялі сваю старонку, свой край.

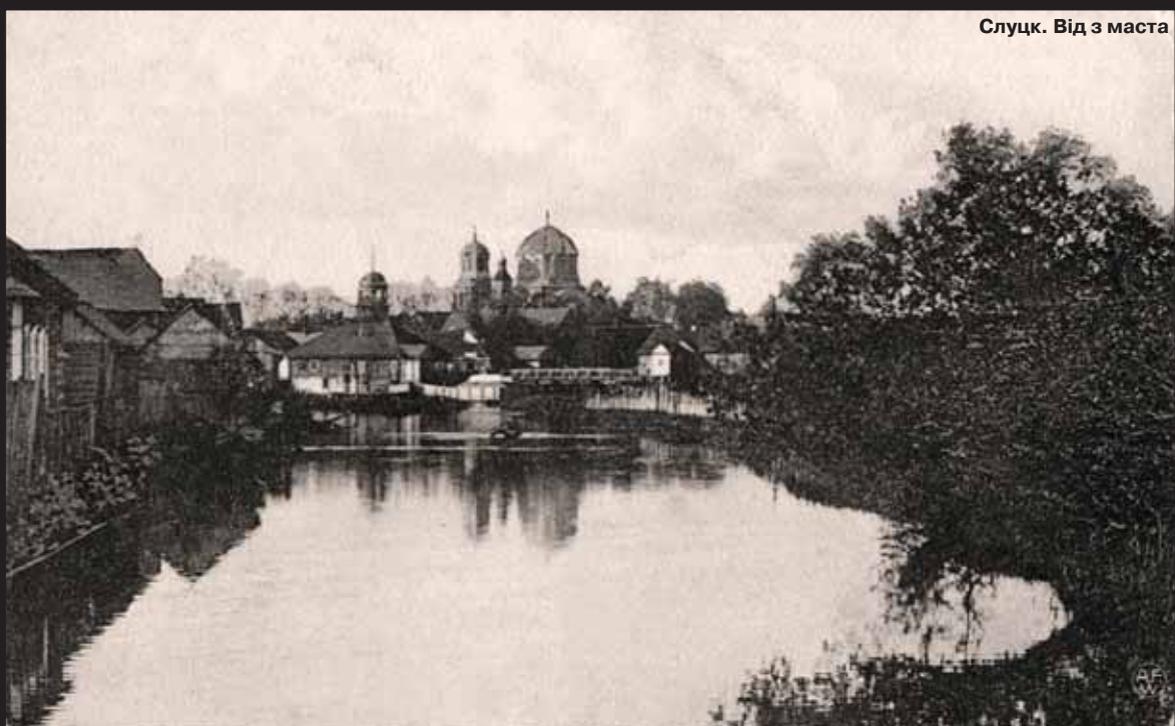
Цэнтрам асветніцтва ў горадзе ў дакастрычніцкія часіны была Слуцкая гімназія. Дарэчы, у случчаніна Уладзіміра Самойлавіча Басалыгі (нарадзіўся ў красавіку 1940-га) ёсць цікавая манаграфія — "Слуцкая гімназія". Дык вось, у сярэдзіне 19 стагоддзя маляванне ў гімназіі выкладалі жывапісец Вінцэнт Смакоўскі, мастак-партрэтyst Гесэ Тамаш.

Жывапісец Георгій Скрыпнічэнка (нарадзіўся ва Украіне ў 1940 годзе) дзяцінства і юнацтва правёў у Слуцку. Першыя ўрокі малявання атрымаў у студыі пры Доме піянераў і школьнікаў. І, канешне ж, з маленства ўвабраў у свядомасць каларыт слуцкай гісторыі, мясцовага фальклора. І калі я трапляю ў карцінную галерэю горада на Случы, заўсёды цягне зірнуць на карціну Г. Скрыпнічэнка "З вякоў мінулых". А поруч з ёю хораша ўслаўляе слуцкую даўніну работа Міхаіла Блішча "Слуцкія ткачыкі".

Нараджэннем з 1920–1930-х гадоў цэлая кагорта слуцкіх мастакоў: Надзея Бранавец (з вёскі

Маяк), Мікалай Валынец (з Цалевічаў), Уладзімір Вітка (з Грэска), Анатоль Клязовіч (з Вялікай Слівы), Іван Пратасеня (з вёскі Знамя). Доўгія гады жыцця мастака Уладзіміра Кожуха (нарадзіўся ён непадалёку, на Любаньшчыне, у студзені 1950 года) звязаны са Слуцкам. Уладзімір Сцяпанавіч і цяпер выкладае ў мясцовай Дзіцячай мастацкай школе. Карціны таленавітага творцы "Слуцкія дворык", "Новадворцы" і іншыя працы — сімпатычнае знаёмства з горадам і яго ваколіцамі, напамін пра Слуцк, яго гістарычны ландшафт у ранейшыя дзесяцігоддзі.

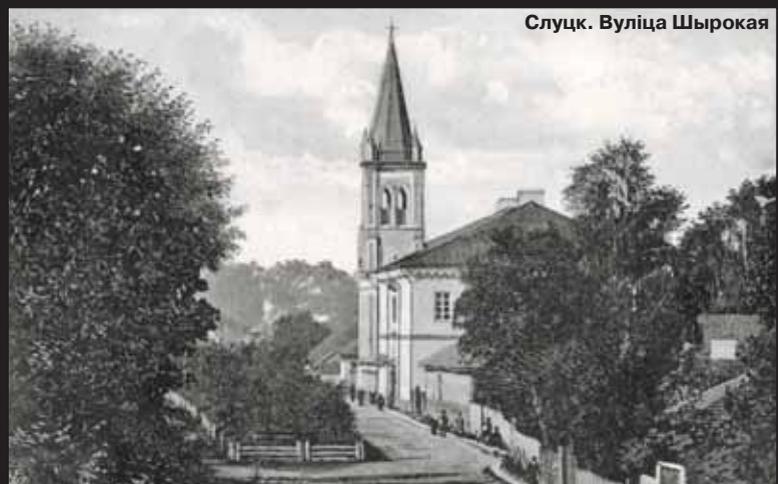
Дарэчы, мастакі Случчыны заўсёды ўважлівя да сваёй малой радзімы. Рэпрадукцыі іх работ, як на мой погляд, можна тыражаваць — як і паштоўкі з фатаграфічнымі выявамі помнікаў архітэктуры, гарадскіх дворыкаў і вуліц, смела разлічваючы на масавую зацікаўленасць гле-

Слуцк. Від з маста

Слуцк. Уваход у манастыр

Слуцк. Вуліца Шырокая

Слуцк. Від з маста на манастыр

Слуцк. Жаночая гімназія

Слуцк. Вуліца Шасейная

дачоў. І пераконваюць у гэтым многія работы жывапісцаў, графікаў, што захоўваюцца ў Слуцкай карціннай галерэі. Часам — гэта карціны не вельмі вядомых ураджэнцаў краю. І ўсё ж цеплыня фарбаў, красак не становіцца ад гэтага меншай. Уладзімір Жыткоў нарадзіўся ў Слуцку ў 1939 годзе. Яго карціны "Вясна на рацэ Случ" і "На рацэ Вяся" прыцягваюць не толькі колерамі вады і неба, але і служаць напамінам пра тое, што ў большасці з нас ёсць свая, родная, свая малая і такая вялікая рака. У кагосьці — Случ, Вяся, у кагосьці — Волма, Цітаўка, Талька, Балачанка, у некага іншага — Бобрык, Лань, Славечна, Брагічна...

Слуцкая вёсачка Лучнікі

— радзіма мастакоў Валянціны Відлогі і Міхаіла Краўчэні. Гледзячы на іх работы, неўпрыкмет пачынаеш разважаць: а ці з'яўляецца адлюстраванне прыроды дакументам часу? А чаму б і не! Пройдуць дзесяцігоддзі, адно стагоддзе, другое — і, магчыма, хтосьці да асенніх і зімовых пейзажаў і нацюрмортаў Валянціны Відлогі, Міхаіла Краўчэні звернецца як да яркіх і красамоўных крыніц інфармацыі пра прыроду на Случчыне, у Беларусі на пачатку ХХІ стагоддзя.

...Яшчэ цытата з ліста Якуба Коласа жонцы — Марыі Дзмітрыеўне Міцкевіч — ад 23 ліпеня 1923 года: "Сёння начаваў у Слуцку; учора на курсах быў вечар. Я чытаў сваю "Новую зямлю". Яшчэ засталася 5 раздзелаў. Гэты тыдзень для мяне пройдзе скура. Можа сёння дам курсантам апрацаваць тэмы для залікаў. Даю 9 тэм: 1. Цяжкія моманты ў жыцці мае школы. 2. Як выявілася рэвалюцыя ў нашым сяле (го-

радзе, мястэчку). 3. Летні дзень на сенакосе. 4. Уборка жыта. 5. Разліў ракі вясною. 6. Працоўны дзень на настаўніцкіх курсах. 7. Які метады лічу найлепшым пры аб'ясняльным чытанні. 8. Працоўны метады ў школе. 9. Янка Купала як пясняр беларускага культурнага адраджэння. Адна курсантка ўчора вельмі добра дэкламавала мой верш "Песня над калыскай". Спяваў хор курсантаў, але на нядзелю многа паразыходзілася, так што спяваць некаму было. Потым была дэкламацыя. Дэкламавалі беларускія, расійскія і польскія вершы..."

А вось бы знайшліся тыя "сачыненні" слуцкіх курсантаў!.. Але і без гэтага памятным застаецца след народнага пясняра на Случчыне. У карціннай галерэі вісіць работа Івана Пратасені (мастак нарадзіўся ў вёсцы Знамя Слуцкага раёна ў 1931 годзе) "Тут беларускі дух (Якуб Колас у Слуцку, 1923 год)". Углядаючыся ў гэтую карціну, сапраўды адчуваеш беларускі дух, судакранаешся з гісторыяй беларускай культуры, беларускага мастацтва і беларускага прыгожага пісьменства.

© В поісках
утрачэннаго

Паштоўкі
з калекцыі
Уладзіміра
Ліхадзедава

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

“Вечны вандроўнік” у Берліне

Зорны дуэт

Таццяна Пастушэнка

Ксенія Сітнік заспявае на адкрыцці дзіцячага “Еўрабачання-2010” разам з Аляксеем Жыгалковічам

Спачатку ў Белтэлерадыёкампаніі, якая выступае арганізатарам міжнароднага дзіцячага песеннага шоу ў Мінску, планавалі падрыхтаваць дуэт Ксеніі з Аляксандрам Рыбаком, нарвежцам з беларускімі каранямі, які перамог на “Еўрабачанні-2009”. Аднак Аляксандр адмовіўся ад удзелу ў нумары, спаслаўшыся на недахоп часу для рэпетыцый. Ды ён усё ж выканае на конкурсе адзін са сваіх хітоў. А спяваць дуэтам Ксенія Сітнік, якая стала пераможцай дзіцячага “Еўрабачання-2005”, будзе з Аляксеем Жыгалковічам — ён быў трыумфатарам на такім жа конкурсе ў 2007-м. На пачатку шоу артысты выйдучь на сцэну як простыя глядачы — каб паглядзець музычны ўступ, яркі мікс інструментальнай і сучаснай электроннай музыкі

Тэкст “зорнай” кампазіцыі пад назвай “Прывітанне, Еўрабачанне!” (“Hello, Eurovision!”) пакуль трымаецца ў сакрэце. Яна будзе адкрываць фінал шоу. Выкананне еўравізійнага хіта будзе нагадваць дыялог: Ксенія і Аляксей праспяюць урыўкі з песні па чарзе. Цяпер яны працуюць над кампазіцыяй, якую ўжо хутка, 20 лістапада, пачуе ўся Еўропа. Прадстаўнікі 14 краін выйдучь на сцэну “Мінск-Арэны”, каб прадставіць на суд еўрапейскай публікі і прафесійнага журы годную прызнання кампазіцыю сваёй краіны. Беларускі ўдзельнік Даніла Казлоў выступіць са сваёй песняй “Музыка свято” пад 12 нумарам.

На выставе ў Берліне

Адзін з дываноў мастака Язэпа Драздовіча

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1) Часткова матэрыялы былі загадзя падрыхтаваны ў Мінску: рэпрадукцыі з твораў Я. Драздовіча вялікіх памераў, буклеты на англійскай мове “Earth and Space Jazeps Drazdovich”, фотакалажы нашых сучаснікаў, якія ў творчасці звяртаюцца да ўнікальнай спадчыны “вечнага вандроўніка”... Вялікія фотакалажы дапоўнілі рукапісныя тэксты па-англійску пра жыццё і творчасць Я. Драздовіча. Адкрывала экспазіцыю копія маляванага дывана Язэпа, усталяваная між “каланад” з рэпрадукцыямі яго твораў, фотавяў з тэкстамі. На чорным фоне сцэн і падлогі эфектна паўсталі астралагічныя знакі-симвалы, значыць і шлях “вечнага вандроўніка”

ад родных мясцін (вёска Пунькі, цяпер на Глыбоччыне) да Вільні, Менска, Наваградка, быў адюстраваны і накід “касмічнай тарпеды” — паводле малюнка, пакінутага ў запісах Я. Драздовічам.

У кожным закрукі экспазіцыі гасцей чакала смелая інсталляцыя ці арт-аб’ект: размаляваны драўляны ідал, пакладзены на дзіцячы вагі, незвычайнай канструкцыі тэлеаскоп, за якім сядзіць манекен чалавека і ўглядаецца ў зорнае неба... А на небе — велізарная сетка, побач “лятаюць” і размаляваныя шары, што сімвалізуюць планеты. Такім чынам беларускі “небазнаўца” і ягоная багатая творчая спадчына як бы пераўтварыліся ў адзін вялікі сучасны мастацкі твор, і яго

пачылі ўжо тысячы глядачоў. Падобнай выставы не было яшчэ ў свеце. Варта ўзгадаць яшчэ і перфоманс, які адбыўся перад вернісажам на вуліцы, гэткую тэатралізаваную ахвяру, якую прынеслі Усявышньому беларускі мастакі. Потым Алесь Родзін ды Зміцер Юркевіч, з моцна пафарбаванымі ў аранжавы колер тварамі, доўга яшчэ размаўлялі з гасцямі выставы, слухалі словы захаплення на розных мовах.

На адкрыцці выставы Юрась Малаш раскажаў гасцям пра каштоўную калекцыю маляваных дываноў, якая захоўваецца ў музеі-запаведніку “Заслаўе”. Засяродзіў увагу публікі на тым, што менавіта наш зямляк Язэп Драздовіч быў першым мастаком у свеце,

які ўжо ў 1930-я гады маляваў разумнае жыццё ў космасе, на Месяцы і планетах Сонечнай сістэмы — Марсе, Сатурне. Ён жа стварыў сваю касмалагічную тэорыю аб паходжанні планет з парназоркавых сістэм.

Вось так, праз Берлін, гэты сапраўды цэнтр еўрапейскага мастацтва, пачалося далучэнне жыхароў Германіі, Італіі, Вялікабрытаніі, Галандыі і іншых краін свету да шматграннай творчасці нашага земляка. На вернісажы ў хвіліны разышліся сотні буклетаў. Былі шчырыя, хвалючыя словы ўдзячнасці арганізатарам выставы ад шматлікіх гасцей, якія да дзвюх гадзін ночы заходзілі ў выставачную залу, каб падзівіцца на скарбы “вечнага вандроўніка” з Беларусі.

Удзячнасць роду

Пётр Арэшка

На Дзяды, у Дзмітраўскую бацькоўскую суботу, памянаюць продкаў

Супынніца, азірнуцца часам так неабходна! Зрэшты, моцная традыцыя сустрэцца з Дзядамі жыве з язычніцкай даўніны. Запальваючы памінальныя свечкі, мы быццам заглядываем у вочы самой Вечнасці. Сам-насам з ёй па-іншаму глядзіш на справы паўсядзённасці. Дзядамі, як вядома, у нас называюць спачылых продкаў — пра тое пісаў і вялікі Адам Міцкевіч у паэме “Дзяды”. І сёння ўдзячная памяць пра тых, хто прайшоў па родавым шляху наперадзе, — адна з вызначальных рысаў беларускага менталітэту.

На Дзяды заўсёды наведвалі, прыбіралі магілы продкаў, наладжвалі з іх душамі нябачную сувязь пад час святочнай вячэры. Традыцыя прадаўжаецца ў праваслаўнай Дзмітраўскай бацькоўскай субоце. Рыхтуючыся да яе, вернікі загадзя падавалі запіскі ў храмах, а ў саму суботу, 6 лістапада, паўсюль ладзіліся памінальныя малітвы.

ЮБІЛЯР

Прызнанне прыйшло з гадамі

Прафесар Аляксандр Баршчэўскі, якому споўнілася 80 гадоў, вядомы і як вучоны, і як паэт

Адам Мальдзіс

З прафесарам Варшаўскага ўніверсітэта і беларускім паэтам Аляксандрам Баршчэўскім (літаратурны псеўданім Алесь Барскі) я знаёмы з 1964 года. Памятаецца, тады, у час маёй першай зарубежнай камандзіроўкі, мы сустрэліся на яго кватэры, яшчэ халасцяцкай, і гаварылі дапазна — ажно давялося заначаваць. У памяці засталіся ціканне мноства насценных гадзіннікаў ды вялікая калекцыя самавараў, да якой і я потым нешта дадаў. І, вядома, кнігі, мноства кніг на польскай, беларускай і іншых мовах па літаратуразнаўстве, фалькларыстыцы. Многія з іх тычыліся Беластоцчыны, адкуль, з вёскі Бандары, сённяшні юбіляр родам. Тады ён, жывучы “адной нагой у сталіцы, а другой у любімай глушчы”, возычы туды з Беларусі розныя сельскагаспадарчыя прылады, толькі што ўзначаліў

Аляксандр Баршчэўскі

— ні многа, ні мала — Беларускае грамадска-культурнае таварыства з цэнтральнай сядзібай у Беластоку і аддзяленнямі ў розных гарадах Польшчы. Выступаў у беластоцкай “Ніве” як публіцыст і паэт. Выкладаў на кафедры беларускай філалогіі Варшаўскага ўніверсітэта, якой тады загадвала прафесар Антаніна Яблонская

— Абрэмбская, рыхтаваў там дактарат (па-нашаму: кандыдацкую дысертацыю).

З цягам часу Алесь Баршчэўскі сам пачаў загадваць той жа кафедрай, стаў і доктарам габілітаваным, і прафесарам. Навуковы рост адбываўся і на кватэры, у якой я час ад часу бываў. Пасля шлюбу з прыгажуняй Нінай, здаецца, яго студэнткай і таксама аступененым філолагам, аднапакаёўка была заменена двух-, а там і трохпакаёўкай на прэстыжнай вуліцы Яна Паўла II. У кватэры большала кніг — прынамсі, яны выцеснілі самавары на балконе. І на кнігах гэтых усё часцей з’яўляліся прозвішча або псеўданім гаспадара. Я маю на ўвазе зборнікі вершаў “Белавежскія матывы”, “Жнівень слоў”, “Блізкасць далёкага”, “Лірычны пульс”, даследаванні “Ігнат Дварчанін, палітыкі і вучоны”, “Гісторыя беларускай літаратуры”, “Гісторыя беларускай культуры”, “Беларуская

абраднасць і фальклор усходняй Беларусі”. З’явіліся драматычныя творы, пераклады з беларускай, рускай і ўкраінскай моваў.

Алесь Баршчэўскі многа падарожнічаў — па СССР, Англіі, ЗША, пісаў пра гэтыя краіны нарысы. З гадамі прыходзіць прызнанне. Ён выбіраецца прэзідэнтам Польскай асацыяцыі беларусістаў, віцэ-прэзідэнтам МАБ. Быў выбраны акадэмікам Міжнароднай акадэміі навук Еўразіі, ганаровым доктарам БДУ, атрымаў медаль Францыска Скарыны, іншыя прэстыжныя ўзнагароды.

Сёння Алесь Баршчэўскі паранейшаму бадзёры, поўны новых задум. У маі месяцы ён у каторы раз наведваў разам з Нінай Мінск як дэлегат V Міжнароднага кангрэсу беларусістаў, выступіў з цікавым дакладам. Спядзяюся, што такім жа энергічным наш сёлетні юбіляр застанецца па меншай меры на бліжэйшыя два дзесяцігоддзі.